

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Pastorum Continens Doctrinas, & Industrias ad Pastorale
Munus piè, fructuosè, ac securè obeundum pertinentes,
Unà cum Casibus frequentius circa idem Officium
occurrere solitis, & ex communiote ...**

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1678

Membrum XIII. De ijs, quæ erga luventutem observanda sunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49267](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49267)

& constat ex causa 30. q. 4. cap. ult. ubi dicitur, ut puritas spiritualis paternitatis ab omni labe conservetur immunitatis, dignum esse decernimus, ut utrique simul in hoc adspirare minimè præsumant; quamvis id consuetudine cohonestari posse Sanchez asserat; imò absolutè hodie illicitum non esse Navarrus & Vivaldus apud Laym. l. c. num. 3. citati doceant.

Qu. 20. An, si Parentes non designent Paternos, ad Pastorem spectet ea designatio? R. affirmativè cum Possentino de off. Cur. c. 6. n. 33. & Bonacina, quod præcipuè locum habet, si Infantem expositum baptizare debet.

MEMBRUM XIII.

De iis, quæ erga Juventutem observanda sunt.

Qu. 1. Quid circa Juventutem observare debeat Pastor? R. tria præcipuè sequentibus versiculis comprehensa.

Hanc tempestivè admone,

Vt citò confirmetur.

Parentum curam acue,

Vt piè educetur.

Omnem conatum adhibe,

Vt rectè informetur.

Qu. 2. Quid circa Confirmationem observare debeat? R. tria præcipuè curanda. Primò, ut maturè suscipiatur hoc Sacramentum, neque facilè ultra septennium differatur, præcipuè in illis locis, quæ hæretica lue sunt infecta, cum hoc Sacramentum sit perfectio quædam, & velut complementum characteris Baptismalis, ut Fidem, quam Christiani accipiunt per Baptismum, generosè & fortiter retinere possint tempore tentationum aut persecutionum. Quare Decreta Synodi Augustanæ p. 1. c. 4. sic excitant ad hoc officium Pastores; Rectè iam olim est constitutum, & à nostris quoque Parochis volumus observari, ut ipsorum admonitione permoti Parentes, & alij, qui curam Baptizatorum gerunt, eosdem Episcopo confirmandos offerant, neque sinant horum animas tum præsentibus & salutari Spiritus Sancti medicinâ fraudari; alioqui, qui in ea re negligentè egerint, si ve Parochi, si ve Parentes, pœnis Canonicis subiacent. Curent iterum Parochi, de Sacra-

M 5 menti

menti huius institutione, prestantia, fructu saepe docere, quibus septem dona Spiritus Sancti, quae in hoc Sacramento conferuntur, & accipiuntur, ex professo tractent. Secundo, ut devotè & dignè suscipiatur, quae de re sic monent citata Decretal. c. n. 2. 3. & 6. Admonendi Patrini praesertim rudiores, magis, & qui confirmandi accedent, ut norint, & cogitent, cum Sacramento Confirmationis esse semper in pretio habitum, magnòque consensu SS. Patrum comprobatum; imò etiam à ipsis Apostolis traditum, ea propter huc magnà religione, compositis manibus, ac sine tumultu, clamorèque, honestè & paratos accedere oportere, ut mentes eorum excellentibus donis Spiritus S. plenius imbuantur, & in gratia spirituali crescant, quaevis adversa corroborentur. Ad Episcopum accedentes primi erunt, flexis coram eo genibus, mente verò ad calum profectà, religiose accipiant hoc Sacramentum. Deinde, qui faciunt alij, indecora festinatione evitata, ordine quodam & servatà modestià subsequantur. Qui adulti ad Confirmationem veniunt, Sacramentali confessione suas primùm Conscientias purgent, gravibus autem sceleribus contaminati, & in penitentia, vel sententià excommunicationis ligati, nisi antea penitentiam agant, & ritè absolvantur, ab hoc Sacramento proijci possunt arcendi. Quò verò hanc devotionem magis excitet, parabitur materiam & formam bene illis explicare, quod quidem Rituale Diocësanum Salisburgense præclare præstat sequentibus verbis: Confirmatio sic definiiri potest: Est novè legis Sacramentum, quo homo baptizatus ex institutione Christi per Chrismatis in fronte Unctionem, sub præscripta verborum forma ab Episcopo factam, spiritualis gratia augmentum & robur accipit. Materia huius Sacramenti est Chrisma, quod ex oleo & Balsamo, solemnè Episcopi consecratione conficitur, atque id non omni, & quovis tempore, sed statò sacro solemnique die Cœnæ Domini; oleum, quod pingue est, & naturà suà diffluit, gratiæ plenitudinem capit, quæ per Spiritum S. à Christo capite in alios redundat, atque effunditur; Balsamum verò, cujus odoratus jucundissimus est, & præterea eam vim habet, ut, quidquid eo circumlitum fuerit, putrescere non sinat, significat suavissimam virtutum, quæ in hoc Sacramento conferuntur, quibus Fidelis à peccatorum sordibus præservati, & ab omni scelerum

contagione defensi, calorem bonæ vitæ cum proximorum
 ædificatione diffundunt; & quoniam Dominus hanc Confir-
 mationis materiam usu ipso & tractatione non sacravit,
 quemadmodum aquam, cum ipse baptizatus est, sacratissimi
 Corporis sui contactu sanctificasse perhibetur, ideo necessa-
 rium est, ut sanctis & religiosis precationibus consecratur;
 neque ad alium ea confectio, nisi ad Episcopum pertinere pot-
 est, qui ejusdem Sacramenta ordinarius Minister institutus
 est. Forma sunt hæc verba ab Episcopo, dum Baptizati fron-
 tem inungit, prolata; N. signo te signo Crucis, & confir-
 mo te Chrismate salutis, In Nomine Patris, & Filii, & Spiritus
 Sancti, Amen. Tria proinde sunt in hoc Sacramento, quæ
 continentur in forma prædicta: Quorum primum est, Causa
 principalis conferens plenitudinem roboris spiritualis, quæ
 est SS. Trinitas, & exprimitur, cum dicitur: In Nomine Pa-
 tris &c. Secundum est ipsum robor spirituale, quod per S.
 Unctionem Fidelibus ad salutem tribuitur & tangitur; cum
 dicitur: Confirmo te Chrismate salutis. Tertium est si-
 gnum, quod pugnatore datur, sicut & in pugna corporali mi-
 lites Ducum insigniis insigniuntur, & quantum ad hoc dici-
 tur; Signo te signo Crucis, in quo scilicet Rex noster trium-
 phavit. Imprimitur autem hoc signum Crucis ideo in fron-
 te, ut instruat Christianus homo, se neque verecundiâ, quæ
 in fronte maximè elucet, neque metu, neque periculo alio
 perterreretur unquam debere, quin palam & liberè Christum
 JESUM ignominiosè pro peccatis nostris crucifixum, & omnè
 ejus doctrinam confiteatur. Præter Characterem indelebili-
 ter in anima confirmati impressum, est etiam hujus Sacra-
 menti effectus augmentum & perfectio vitæ spiritualis; in
 Confirmatione enim perficitur & augetur gratia, quæ in Ba-
 ptismate collata est, adeò ut quis timore & pudore deposito
 gaudeat etiam pro nomine JESU contumeliam pati. Exem-
 plum illustre nobis esse possunt sancti Apostoli, qui antea
 quidem imbelles, timidique clausis ædibus se continebant,
 sed, ubi postea die sacro Pentecostes Spiritum Sanctum acce-
 perunt, facti sunt viri fortes, constantissimi, atque ad omne
 certamen & pugnam pro Fidei confessione & propagatione
 expeditissimi, ita ut summa Virtutis Apostolicæ contentione,
 universum orbem terrarum, brevi etiam repugnantibus im-
 portu-

portunissimis hostibus Evangelii luce collustrant. Tertiò, ut ritè suscipiatur, id est, debitis Cæremoniis religiose observatis, quæ quidem tres sunt potissimum, nempe Paternus (qui adhibetur, ut sciat Christianus, se Spiritus Sancti gratiæ perfectionem ita assecutum esse, ut sibi tamen non tantum fidat, sed aliorum, qui vel ætate, vel disciplina potentiores sunt, monita, consiliaque libenter audiat, atque amplectatur) exceptio alapæ ab Episcopo data (ut sciat bonus Christianus, se tanquam fortem Athletam in militia Christiana constitutum, paratum esse oportere ad omnia adversus invicto animo pro Christi nomine perferenda, cujus facies velata & alapis cæsa fuit) pacis acceptio ab eodem Episcopo (quæ datur, ut intelligat confirmatus se gratiæ Cælestis plenitudinem & pacem, quæ exuperat omnem sensum, contentum esse, pacemque per Victoriã, & Victoriã per prælium obtineri; Ex parte verò Patrini requiritur, ut nomen illius quem præsentat, tempestivè indicet, manumque dexteram super humerum dexterum, dum confirmatur, teneat. Deinde ut accepto Sacramento frontem confirmati fasciã mundi, ob reverentiam sacri Chrismatis liget, eaque in tertium diem retentã, ab eodem Patrino (nisi Religiosus aliquis aut Sacerdos, quod consultius est, id faciat) solvatur, in aquam tingatur, iterumque exprimatur, & sic per eam frons pura formam in Rituali Diocesano præscriptam abluatur dicendo scilicet: *In Nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, Amen. DEVS Cælestis Pastor te mundet ab omni immunditia mentis & corporis, ut accipere merearis vitam aternam; quã lotionem peractã, Pastor, si ipse abluit, moneat Confirmatum, ut memor gratiæ cælestis in hoc Sacramento acceptæ, ne recuam esse sinat, sed fortiter pugnet, & peccati, Mundi, & Diaboli tentationibus viriliter resistat, aqua verò ad ablationem usurpata, cinerisque ex fasciã combusta relicti, vel in Cæmeterium, vel supra ossa mortuorum, vel ceret in profluentem projiciantur.*

Qu. 3. *Quid circa educationem observare debeat?* Res. In sequentia. 1. Ut maturè ad orationem, Sacramentorum usum, nec non Præceptorum Divinorum & Ecclesiasticorum accuratam observationem assuefiant, ideòque monendi Patres & Ludimagistri, ut eos orationem manè & vesperi, ante de-

post mensam, & ad publicum signum Salutationis Angelicæ diligenter peragere jubeant; ut diebus festis ad Officia Divina & Vesperas mittant, vel ducant: ut suis temporibus ad S. Confessionis & Communionis Sacramenta religiosè sumenda hortentur, & impellant, eúmque in finem meminerint saluberrimæ sententiæ à S. Augustino prolata: *Pectè novit vivere, qui rectè novit orare.* 2. Ut omnes peccandi occasiones efficaciter ipsis subtrahantur, quales præcipuè sunt otium, mala societas, libertas evagandi extra domum, domesticorum perversa exempla. 3. Ut errores, & peccata ab ipsis commissa prudenti & efficaci correctione castigentur, ne, dum per impunitatem radices agere sinuntur, roborentur, & cum ingenti Reipublicæ detrimento pessimos suo tempore fructus proferant, nec tamen ob nimis firmiter radicatam stirpem excindi facillè queant.

Qu. 4. *Quid circa instructionem observare Pastor debeat?* R. triplicem potissimùm instructionem procurandam. 1. *In rebus ad Fidem pertinentibus*, quod fieri debet partim per Catechismum publicum, partim per privatum in scholis, & Parentum domibus. 2. *In artibus & scientiis*, quas per vitam exercere debent: id, quod in scholis & officinis Opificum præstari debet. 3. *In morum urbanitate*, quantum scilicet cuius statui, generi, aut conditioni, aut etiam naturæ convenit.

Qu. 5. *Quid circa scholam observare debeat?* R. triplicem selectum faciendum. 1. *Selectum Magistrorum*, ut scilicet tales eligantur, qui & in arte, quam docere volunt, insigniter sint versati, & morum insigni bonitate præditi, & modo solido, facillique docendi sufficienter instructi. 2. *Selectum Discipulorum*, ut ad lectionem quidem & scriptionem addiscendam omnes quidem Pueri & Puellæ, quantum fieri potest, propter summam utrisque hujus artis utilitatem & necessitatem promoveantur, ad latinam verò linguam non nisi qui apti videntur, ad eam perfectè suo tempore cum aliis sublimioribus scientiis addiscendam admittantur, illi verò, qui ob nimis teneram ætatem, molestiam potiùs aliis creaturi, quam utilitatem ex schola relaturi creduntur, tamdiu excludantur, donec ob augmentum ætatis & judicii apti videantur. 3. *Selectum mediorum*, qualia quidem ex parte Magistra-

gistratus & Pastoris sunt, frequens scholarum inspectio & inquisitio de modo & fructu, quod docetur: liberatio Magistrorum ab aliis oneribus, & liberalis privilegiorum vel salarii oblatio: Discipulorum magis diligentium vel peritiorum ex publico ærario, vel aliunde facta præmiatio: et parte scholarum, constitutio & observatio bonarum legum, ordo accuratus in docendo, ne, dum pluribus intenti obsequuntur, minor sit ad singula sensus: constans exercitatio, nihil ferè est utilius ad optatum in litteris fructum faciendum: disciplinæ & silentii studiosa procuratio, sine qua nullus profectus sperari potest: moderata correctio negligentium aut immorigerorum, quæ, uti ab ipso Spiritu Sancto jam olim dictata, ita tantò quoque studiosius est arripienda, quantò major ex ea fructus sperari potest, si ritè instituantur.

Qu. 6. *Quid circa Catechismum observare debeat?* R. quæ sequentis strophæ versiculis indicantur.

Hunc magni semper æstima,

Vt par est æstimari.

Crebrò tuis deprædica,

Vt par est commendari.

Summa cum cura explica,

Vt par est observari.

Qu. 7. *Quare Catechismus hic tum à Pastore, tum à iis magnificandus sit?* R. ob triplex potissimum motivum. 1. *Ob exemplum Christi, & Zelosissimorum quorundam Apostolorum*, qui summa semper alacritate & fervore hoc officium obierunt, ita, ut S. Ignatius Soc. JESU Fundator ordinis omnium Professi (qui sunt primaria prædictæ Societatis membra) specialem facerent promissionem de cura specialiorum habenda, utque tam ipsi, quàm Rectores primà vice hoc officium suscipientes exercerent. 2. *Ob summam utilitatem*, quæ tum in triumphantem & militantem Ecclesiam, tum in ipsum Pastorem, & parvulos instruendo redundat; cum enim solida instructio in justitia Christiana sit fundamentum Christianæ perfectionis, ab hac verò gloria DEI & Sanctorum augmentum & decus Ecclesiæ, salus denique Reipublicæ, & cujusvis Animæ particularis dependeat, facile apparet, quanta utilitas ex hoc munere ritè obito speranda sit, quæ amplum expectare præmium possit Pastor, si dictum

utilitatem cum legitimo zelo atque intentione procurare studeat. 3. Ob summam obligationem Pastoris & aliorum, quibus cura Iuventutis commissa est; cum enim ipsi ex una parte rationem pro ovibus severissimam sint reddituri; ex altera vero parte, ut ostensum est, ovium salus majori ex parte ab hac instructione pendeat, facile apparet, quàm graviter sint obligati ad munus hoc fructuosè obeundum aut procurandam.

Qu. 8. Quomodo fructuosè Catechismus doceri possit? R. omnem diligentiam esse adhibendam, ut cum magna prudentia, majori cum humilitate, & maximo Zelo seu charitate doceatur: Et ad Prudentiam quidem tria spectant. Primò, ut finis semper ab oculis ponatur, atque adeò convenientia media ad eundem adhibeantur, qualia sunt *apta materia*, quæ in eo consistit, ut non nisi ea plerumque, quæ magis necessaria, captivæque facilia sunt, proponantur, adeoque de Consiliis Evangelicis, Beatitudinibus, Fructibus Spiritus Sancti, & similibus materiis non nisi breviter & compendiosè aliquid propter Auditores, qui fortè præsentés sunt, dicatur. Deinde *apta propositio*, quæ in eo sita est, ut simplicissimo modo, atque adeò per quæstiunculas potissimum, sine proluxa probatione ex S. Scriptura, SS. Patribus petita proponatur præfixa materia, & quidem summâ, qua fieri poterit, claritate. Tandem *apta receptio*, quæ in eo consistit, ut parvuli magnam de catecheticis doctrinis æstimationem acquirant, idèoque magna cum alacritate accedant, nec minori cum attentione propositas doctrinas excipiant: ut eadem doctrinæ frequentius tam intra, quàm extra Catechismum repetantur, eumque in finem variæ industriæ (quales à cooperatione Parentum, Domesticorum, Ludimagistrorum, aut adutorum Puerorum, Puellarumque petuntur) adhibeantur, & ut ea, quæ in Catechismo dixit, in breve compendium redacta repetantur, vel etiam scripto offerantur. Secundo ad prudentiam spectat, ut omnia impedimenta, quæ fructum ex Catechismo speratum impedire possunt, efficaciter removeantur, qualia sunt negligentia Parentum aut Ludimagistrorum in Liberis ad Catechismum mittendis, vel ducendis, vel ipsorum etiam adolescentum in eo adeundo: exiguum desiderium & æstimatio de Catechismo, & inde

exortus

exortus languor ad propositas doctrinas admittendas, proinde convenientibus rationibus, præmio laudis, & munusculis excitandus est: inquietudo, circumspexio, garrulitas & similia, quæ attentionem impedire possunt, adeò reprehensione moderata, pœnitentiis discretis, & castigatione in scholis facta, removenda sunt. Tertiò, ad presentiam spectat, ut non plus exigat, quàm à tenera adolescentia exigi potest, quod est nuda ferè doctrinarum apprehensio & memoria: ut non multa nimis una vice proponat, sed potiùs eadem frequentius repetat, & inculcet: ut non ordinatè tristetur, & angatur, si operatum fructum ex labore se non reportare advertat, cum tales doctrinæ similes in mini in terram jacto similes, quæ primùm suo tempore fructum speratum afferunt. Ad *Humilitatem* pertinet. 1. Ut hoc officium licèt in speciem vile & abjectum amore virtutis promptè suscipiat, & alacriter atque constanter agat. 2. Ut gravitate Sacerdotali deposita quodammodo simplicem & humilem agendi modum assumat. 3. Ut suisque viribus penitus diffidens, omnem fructum à DEO, cujus Minister est, expectet, gratòque & humili animo adscribat. Ad *Charitatem seu Zelum* spectat 1. Ut magnum cum desiderio profectus spiritualis hoc munus obeat, neque labori & industriæ parcat, ut operatum ex tam utili exercitio fructum referat. 2. Ut magna cum suavitate & celeritate singulas hujus officii partes implere studeat, nam ut S. Augustinus sapienter advertit, *multo gratius audimus, quàm quod nos eodem opere delectamur; unde autem petenda sit brevitas, ut ad horam adsit, eius est misericordia, qui ipsa precipit.* 3. Ut magna cum Patientia & mansuetudine iracundiam Parvulorum supportet, & molestias in hoc munere obeundo occurrentes exantlet, in memoriam revocans, quanta perfectione has ipsas & decuplo graviore difficultates non semel duntaxat aut bis in hebdomade, sed quoties Matres, quibus cedere in amore non debet, sustineant & superent.

Dubia moralia.

De Confirmatione.

Qu. 1. An, si prudenter timere possit, ne deinceps occidat

facilis futura sit suscipiendi hoc Sacramentum, debeat Parochus monere suos Parochianos, ut etiam Infantes septennium ætatis nondum ingressos pro Confirmatione Episcopo offerant? R. affirmativè Laym. l. 5. tr. 3. c. 5. n. 2. atque hoc multò magis concedendum ait, si manifestum sit, ante hanc ætatem tales infantes rationis usum obtinuisse, aut in periculo mortis interea, dum alia occasio se offerat, obeundæ existere; aut consuetudo Diœcesis vigeat, ut ante rationis usum confirmentur; neque opus est, ut habeant memoriam acceptæ Confirmationis plùs, quàm Baptismi, sed sufficit, quòd, cum adoleverint, ex relatione Patrinorum, aut aliorum sciant, se confirmatos esse, ad cavendam iterationem Sacramenti.

Qu. 2. An, ut amentes ad Confirmationem adducantur, hortari debeat? R. affirmativè cum eodem Laym. l. c. n. 3. præcipuè si perpetuò amentes sint, aut in amentiam inciderint (modò non constet, eos peccato mortali obnoxios fuisse, quando inciderunt, nec brevè ad se redituri credantur) quia ejusmodi personæ cum spiritali fructu & absque irreverentia tale Sacramentum sumere possunt. Rectè tamen faciet Pastor, si suæ Diœcesis consuetudinem inquirat, & sequatur.

Qu. 3. An, si Patrinus Baptismi etiam ad Patrinum pro Confirmatione se offerat, id permitti debeat? R. ordinariè quidem id fieri non debere; si tamen ex causa fiat, non esse peccatum, cum Patrinos hos diversos esse non debere, defacto doceant plures Auctores apud Busenbaum l. 6. tr. 2. c. 2. d. 3.

MEMBRUM XIV.

De ijs, quæ erga Famulos & Ancillas observanda sunt.

Qu. Quid erga Famulos & Ancillas observare debeat Pastor? R. ea præcipuè illis suadenda, quæ sequens stropha indicat.

Ut servent in officijs
Mentis tranquillitatem.

Ut præstent in servitijs
Magnam fidelitatem.

Instructio IV.

N

Ut